

Müzelerde Yaratıcı Drama ile Öğrenme Kültürel Miras Örnekleri

Songül Başbuğ · Ömer Adıgüzel

Songül Başbuğ - Prof. Dr. Ömer Adıgüzel

MÜZELERDE YARATICI DRAMA İLE ÖĞRENME Kültürel Miras Örnekleri

ISBN 978-625-6128-71-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Kasım 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

YAZARLAR HAKKINDA

Songül Başbuğ

1971 yılında Aksaray'da doğdu. Aksaray Gülağaç Lisesi (1988) ve Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Yüksek Okulu Sınıf Öğretmenliği'nden mezun oldu (1990). 1999 yılında Anadolu Üniversitesi Lisans Tamamlama Programı'nda Türkçe Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimini tamamladı. Sınıf öğretmenliği devam ederken, 2004 yılında Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Liderliği/Eğitmenliği Programı'ndan, 2017'de Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yaratıcı Drama Programı'ndan mezun oldu. Ankara'da sınıf öğretmenidir. Çocuk ve ergenler ile yaratıcı drama, sosyal bilgiler öğretimi ve yaratıcı drama, öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama, müze ve yaratıcı drama, yaratıcı drama ile kadın çalışmaları, yaratıcı drama ile göç gibi konularda atölye çalışmaları ve yayınları bulunmaktadır.

E-posta: basbugs71@gmail.com

ORCID No: 0000-0002-8621-2068

Ömer Adıgüzel

1967 yılında Ankara'da doğdu. Ankara Atatürk Lisesi (1985) ve Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden (EBF) mezun oldu (1989). Ankara Üniversitesi'nde Güzel Sanatlar Eğitimi alanında 1993 yılında yüksek lisans, 2000 yılında da doktorasını tamamladı. 2017 yılında profesörlüğe atandı. 1997-1998 yılları arasında DAAD (Almanya Akademik Değişim Servisi) bursu ile Berlin Güzel Sanatlar Yüksek Okulu (Bugünkü adı Berlin Güzel Sanatlar Üniversitesi) Kültür Pedagojisi bölümünde araştırma ve incelemelerde bulundu. 1998 yılında aynı birimin Oyun ve Tiyatro Pedagojisi Enstitüsü'nün programını tamamladı. 2003 yılında Berlin Güzel sanatlar Üniversitesi, 2007 yılında da Hannover Üniversitesi'nde doktora sonrası araştırma ve incelemeler yaptı. 2012-2020 yılları arasında Ankara Üniversitesi Kültür Sanat Koordinatörü, 2017-2020 yılları arasında Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı ve Başkent Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü'nü yürütmüştür. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde çalışmalarına devam etmektedir. Çağdaş Drama Derneği'nde uzun yıllar yönetim kurulu üyeliği ve 2003-2021 tarihleri arasında genel başkanlık görevini üstlenmiştir.

E-posta: omeradiguzel@gmail.com

ORCID No: 0000-0001-9492-6231

SUNUŞ

Müzelerin temel işlevlerinden biri eğitimidir. Müze, her kuşağın kültürel, satsal ve tarihsel mirasını korumada önemli rol oynar. Müze kavramı; tarihsel, eğitimsel bir disiplin olduğu kadar müzeciliği öğrenme ve sosyalleşme gibi birçok öğeyi de içinde taşır. Her müze toplamak, depolamak ve nesnelerin bakımını sağlamak gibi amaçlara da sahiptir. Müzeler ayrıca sahip olduğu objeler çerçevesinde eğitime doğrudan katkıda bulunabilecek yapıya da sahiptir.

Okullarda yapılan eğitim-öğretim etkinlikleri genellikle sınıf içinde ya da okul dışında çoğunlukla "gezme" amacıyla gerçekleştirilmektedir. Oysa bir dersin bütün konu başlıkları iyi yapılandırılmış eğitim programlarıyla, farklı öğrenme ortamlarında etkin biçimde işlenebilir. Farklı öğrenme ortamlarında yürütülen öğrenme öğretme süreçleri, öğrencilere akademik, sosyal ve kültürel anlamda önemli katkılar sağlar. Bu öğrenme ortamlarından biri de müzelerdir. Sözgelimi Sosyal Bilgiler ders konularının müzelerde ve yaratıcı drama gibi etkileşimli bir yöntemle işlenmesi dersin amaçlarına ulaşmada önemli katkılar getirebilir.

Eğitimde yaratıcı drama veya eğitimde drama alanı hem bir ders hem de bir yöntem boyutuyla eleştirel düşünebilen, farklılıklara saygı duyan, etik ve estetik değerleri benimsemiş, kültürler arası etkileşime açık, geçmişi hakkında bilgiye ulaşmakta istekli bireylerin yetiştirilmesinde etkilidir.

Bu kitabın temel amacı, müzeleri öğrenme ortamı olarak görmek, bu ortamlarda yaratıcı dramanın doğru ve etkili kullanımını sağlamak, öğretmenlere keyifli, merak uyandırıcı ve etkili öğrenme ortamları sunmaktır. Ayrıca bilimin, sanatın, tarihin ve öğrenme öğretme süreçlerinin estetik bir dille birleştiği noktayı öğrencilerin keşfetmelerini sağlayarak, çocuklara nitelikli eğitim ortamları sunmak da bu amaçlar arasında sayılabilir.

Kitapta ilkokul 4. ortaokul 5,6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Kültürel Miras" öğrenme alanı kazanımlarına göre hazırlanmış etkinliklere yer verilmiştir. Kitabın 4. sınıf "Geçmişimi Öğreniyorum" ünitesi etkinliklerinin tamamı aynı sınıfta okuyan öğrencilerle uygulanmıştır. 5, 6 ve 7. sınıf etkinliklerinin bir bölümü ise farklı yaş gruplarına deneme amaçlı uygulanmıştır. Bu kitabın oluşmasında yazarlardan biri olan Songül Başbuğ'un yüksek lisans tezi ve diğer uygulamalarının önemli rolü bulunmaktadır.

Yaratıcı drama ve müze eğitimi konularında kendilerini eksik hisseden eğitimcilerin de kullanabileceği etkinlikler ayrıntılı bir biçimde verilmiştir. Planların içinde ayrıca açıklamalar ve öneriler de olmuştur. Müze eğitimi ve drama eğitimi arasındaki ilişki kuramsal alt yapı ile desteklenmiştir. Bu bilgiler aynı zamanda

müze eğitimi ve yaratıcı drama alanlarına bir tür giriş özelliği de taşımaktadır. Kitabın, müzede müzeyi, müze ve yaratıcı drama ile aktaracak tüm ilgililere bir tür el kitabı olmasını umut ediyoruz.

Bu kitabın oluşmasında değerli önerileriyle içeriğin zenginleşmesini sağlayan Prof.Dr. Ayşe Okvuran'a, Dr. Öğretim Üyesi Murtaza Aykaç'a, Dr. Serap Akduman Yetim'e uygulamalarda öğrencileriyle bizi yalnız bırakmayan sınıf öğretmeni Hümeysra Yılmaz'a, öğrencilerimize, edebiyat öğretmeni Evren Baştuğ'a, Etnografya Müzesi ve Kurtuluş Savaşı Müzesi Müdürlüğü'ne, katkılarından dolayı ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Desteğini her zaman yanında hissettiğimiz Ezgi Sapmaz'a da (Songül Başbuğ'un biricik kızı) ayrıca ve en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Songül Başbuğ ve Ömer Adıgüzel

ÖN SÖZ

Songül Başbuğ ile yollarımız hep kesişti. Önce onu Çağdaş Drama Derneği'nin kurslarında tanıdım. Sonra beraberce drama atölyelerine katıldık. Çağdaş Drama Derneği'nin yönetim kurullarında çalıştı. Uluslararası kongrelerde görev aldı. Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Yaratıcı Drama programında yüksek lisans yaptı. Ömer Adıgüzel'le birlikte iyi bir tez yaptı. Songül, Çağdaş Drama Derneği içinde müze eğitimi başlatan aynı zamanda yılmadan sürdürenlerin içindedir. Songül çok çalışkandır, yılmaz bir kişiliktir.

Songül'ün bu yolculuğunda Ömer Adıgüzel'in desteği ve rehberliğini de takdir etmek gerekli. Songül, drama atölyeleri yaptıkça müzede dramaya daha fazla yönelmesini önermişim. Songül; öğretmen, anne ve kadın olarak bir bilincin ve var olmanın yetkin örneğidir. Songül, Ankarada çok iyi bir öğretmen olarak Ankara Üniversitesi müzelerinde de, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde de çok yararlı müze eğitimi etkinlikleri yaptı. Onlarca müze ve müzede drama etkinliğini bir kitaba dönüştürmeliydi. Bu kitap onun hem tezinden ve hem de diğer müzede drama etkinlik ve deneyimlerinden oluşmaktadır.

Bu kitapta Songül ve Ömer tarafından, müze eğitimi içinde müzede drama'nın önemi vurgulanmakta, sosyal bilgiler öğretiminde etkili yararlı örnekler sunulmaktadır. Kitap içinde çok yararlanabileceğim sınıflamalar buldum. Müzede dramayı kullanmak isteyenler için çok yararlı olacağını düşünüyorum. Müzede drama için önemli katkılar sağlayacağını umuyorum. Bu kitaba emeği geçen herkesi kutluyorum.

Prof. Dr. Ayşe Okvuran

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

İÇİNDEKİLER

Yazarlar Hakkında.....	iii
Sunuş.....	v
Ön Söz.....	vii

1. BÖLÜM

MÜZE, MÜZE EĞİTİMİ VE YARATICI DRAMA İLİŞKİSİ

1.1. Müze Eğitiminin Yapılandırılması.....	3
A) Müzeye Hazırlık Çalışmaları.....	4
a) Zihinsel Hazırlıklar	5
b) Fiziksel Hazırlıklar	5
B) Müze Çalışmaları /Müze Süreci	6
a) Müze Bahçesi Uygulamaları.....	7
b) Müze İçi Uygulamalar	8
C) Müze Sonrası Çalışmalar	8
1.2. Yaratıcı Drama	9
1.3. Müze Eğitiminde Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama	11
1.4. Müzede Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Yapılandırılması	14
1.4.1. Grup.....	15
1.4.2. Konu	15
1.4.3. Mekân	16
1.4.4. Müzede Öğrenme-Öğretme Süreçlerinde Ziyaretçilerin Etkileri	17
1.4.5. Yöntem ve Teknikler	18
1.4.6. Kazanımlar ve Kazanım Örnekleri.....	19
1.4.7. Değerlendirme/Ara Değerlendirme.....	22
1.5. Müzede Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Genel Özellikleri	23
1.5.1. Etkinlikler Arası Bağlantı ve Kazanım İlişkisi	23
1.5.2. Etkinliklerde Nesne Çalışmaları ve Müze Bağlamı	23
1.5.3. Etkinliklerde “Kavram” Çalışmalarının Yeri	24
1.5.4. Etkinliklerde Müze Kurallarının Yeri.....	24
1.5.5. Etkinliklerde Çok Renklilik.....	25
1.5.6. Dramatik Durumların Özellikleri	25
1.5.7. Bilgi Kartlarının Kullanılması	26
1.6. Sosyal Bilgiler ve Kültürel Miras	26

2. BÖLÜM

MÜZEDE YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİ

2.1. Ankara Etnografya Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	33
2.1.1. Ders Planı: Ailemin Tarihini Yazıyorum	33
2.1.2. Ders Planı: Kültürel Zenginliğimiz	39
2.2. Ankara Etnografya Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	43
2.2.3. Ders Planı: Hangi Oyunları Oynuyoruz?	43
2.2.4. Ders Planı: Kültür Elçisiyiz	46
2.2.5. Ders Planı: Kültür Elçisiyiz.....	51
2.3. Ankara Etnografya Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri	55
2.3.6. Ders Planı: Kültür Elçisiyiz.....	55
2.4. Kurtuluş Savaşı Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	56
2.4.7. Ders Planı: Kurtuluşa Giden Yol	56
2.5. Kurtuluş Savaşı Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	62
2.5.8. Ders Planı: Kurtuluş Savaşı.....	62
2.5.9. Ders Planı: Kurtuluş Savaşı.....	65
2.5.10. Ders Planı: Kurtuluş Savaşı.....	67
2.6. Kurtuluş Savaşı Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri...	70
2.7. Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	72
2.7.11. Ders Planı: Kültürel Özelliklerimiz	72
2.8. Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	77
2.8.12. Ders Planı: Kültürel Özelliklerimiz	77
2.8.13.Ders Planı: Kültürel Özelliklerimiz	81
2.9. Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri	83
2.10. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	84
2.10.14. Ders Planı: Tarihe Yolculuk	84
2.11. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	88
2.11.15. Ders Planı: Tarihe Yolculuk.....	88
2.11.16. Ders Planı: Tarihe Yolculuk	93
2.12. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri	97

2.13. Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	98
2.13.17. Ders Planı: Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri	98
2.14. Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	107
2.13.18. Ders Planı: Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletleri	107
2.15. Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri	115
2.16. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Yaratıcı Drama ile Müzeye Hazırlık Etkinlikleri	117
2.15.19. Ders Planı: Osmanlı'dan Kalan Mirasımız	117
2.17. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Müzede Yaratıcı Drama Etkinlikleri	120
2.16.20. Ders Planı: Osmanlı'dan Kalan Mirasımız.....	120
2.18. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Yönelik Müze Sonrası Yaratıcı Drama Etkinlikleri	123

Kaynaklar	125
------------------------	------------

Dizin	129
--------------------	------------

*Songül Başbuğ'un sevgili kızı Ezgi Sapmaz ve
Ömer Adıgüzel'in sevgili oğlu Kemal Adıgüzel'e*

1. BÖLÜM

MÜZE, MÜZE EĞİTİMİ VE YARATICI DRAMA İLİŞKİSİ

Müzeler kültürel, sanatsal ve tarihsel değerlerin korunduğu, toplumların kendi yaşamlarından başlayarak diğer toplumlarla olan ilişkilerinin yorumlanmasına kadar birçok bağın kurulmasını sağlayan mekânlardır. Müzeler kültürel mirasın korunmasında ve aktarımında önemli bir role sahiptir. Ayrıca disiplinler arası boyutuyla toplumları eğiterek geleceğe dönük yaşantılara hazırlamada da önemli bir işlevi bulunmaktadır.

Kısa adı ICOM olan Uluslararası Müzeler Konseyinin yeni tanımına göre müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan, sergileyen toplumun hizmetinde, kar amacı gütmeyen kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı olan müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği teşvik ederler. Eğitim, yararlanma ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunar. Etik ve profesyonel olarak, toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurar (Akt. Madran, 2022). Müzeler aynı zamanda yaşam boyu öğrenmenin gerçekleştiği en önemli eğitim ortamlarıdır. Kuşaklar ötesine uzanan yaşamların gözler önüne serildiği müzelerin, kültürlerin var oluş nedenlerinden, aktarılmasına kadar geniş bir alanı kapsaması kültürel eğitim açısından da önemlidir.

Müzeler, başlangıçta eserlerin toplanması, korunması ve sergilenmesi ile sorumlu iken zamanla toplumların eğitilmesine dönük bir mekâna dönüşmüştür. Müze ve eğitim ilişkisi bu amaçların kesişmesinden oluşmuştur. Pomian, müzelerin elle tutulur nesneler, gerçek uzamlar ve canlı insanlarla ilgilendiğini, bundan dolayı da tarihçiler tarafından ortaya konan yaklaşımların basit bir uyarlaması, onların fikirlerinin bir örnekleme olmayacağı görüşündedir. Ona göre bazı müzeler ve çalışanları seçkin kişiler yerine, çalışan insanlarla, onların gündelik varoluşlarına, yaşam koşullarına, işe, boş zaman uğraşlarına, popüler eğlence biçimlerine ayrılır. Bu müzeler bazen eski fabrika veya madenlerde, çoğu zaman küçük kasabalarda, hatta kırsal bölgelerde kurulur. Bunlar güçlü bir biçimde yerel halkın belleğine yaslanır ve onların toplumsal kimliklerini oluşturmalarında önemli bir rol oynar (Pomian, 1999:6).

Müzeler bilimsel çalışmalar, etkinlikler ve yayınlar ile topluma ulaşmayı amaçlar. Günümüzde bu ortak görevi destekleyecek biçimde müzeler geçmişte olduğu gibi birer kültürel prototip deposu ve böyle bir kavramın ima ettiği otorite ve normlaştırıcı güç olarak davranmak yerine; ziyaretçisiyle iki yönlü diyalog kurarlar. Bunlardan ilki kesin doğrulardan çok yoruma dayalı hale gelmesiyle, diğeri ise sahip olduğu yenilik arzusuyla gerçekleşmektedir. Yeni “açık” müze, sorgulama yaklaşımıyla ve doymak bilmeyen yenilik arzusuyla, 21. yüzyılın çeşitlilik ve okul dışı öğrenme-hareket içeren dinamiklerini karşılamak için vardır (Schubert, 2004:132).

Müze eğitimi çağdaşlaşma sürecinde müzelerin en sık başvurdukları alanlardan biridir. Müzelerin ilkokuldan üniversite sürecinin sonuna etkin öğretim kurumları olarak kullanılabileceğine ilişkin çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Müzelerin tarih öğretiminde önemli birer okul dışı öğrenme ortamları olduğunu vurgulayan Marcus, Stoddard ve Woodward (2012:7-8), bu kurumların öğrencilerin tarihsel bilgi ve becerilerini artırabilecek öğrenme deneyimleri sağladıklarını, gerçek nesnelerle etkileşim sağlayarak güvenilir bilgiye erişme kaynağı bulduklarını ve toplumla karşılıklı iletişimlerini ile hem toplumdan etkilenen hem de toplumu etkileyen bilgi kaynakları olduklarını ifade eder.

Müze eğitimi; müzenin amacını ve niteliklerini; sergileri, sergilenen sanat eserlerini/ nesneleri müze ortamını, müze çevresini, müze ile insanlar arasındaki ilişkiyi ve müzenin disiplinler arası yönlerini ele alırken müzenin aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir (Karadeniz, vd., 2015).

Müze eğitimin amaçlarından birkaçını şöyle sıralayabiliriz:

1. İnsanın değişen dünyaya uyum sağlamasında yardımcı olmak.
2. İnsanların yaşadıkları ortama yabancılaşmalarını önlemek.
3. Geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak.
4. Günümüzün sorunlarına ve çalışmalarına yönelik anlayış kazandırmak.
5. Sergilenen objelerle insanlar arasında köprü kurarak, objelerin onların yaşantıları ile bütünleştirilmesini sağlamak.
6. Objelerin maddi ve ideal değerleri ile algılanması yerine, insan yaşamının somut ve otantik bir belgesi olarak algılanmasını sağlamak.
7. İnsanların bugünkü yaşantıları ile objelerin bağlantısını kurmak, siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak ve onların araştırmacı yönlerini geliştirmek.
8. Bireylerin zamanını yaratıcı bir biçimde değerlendirmek.